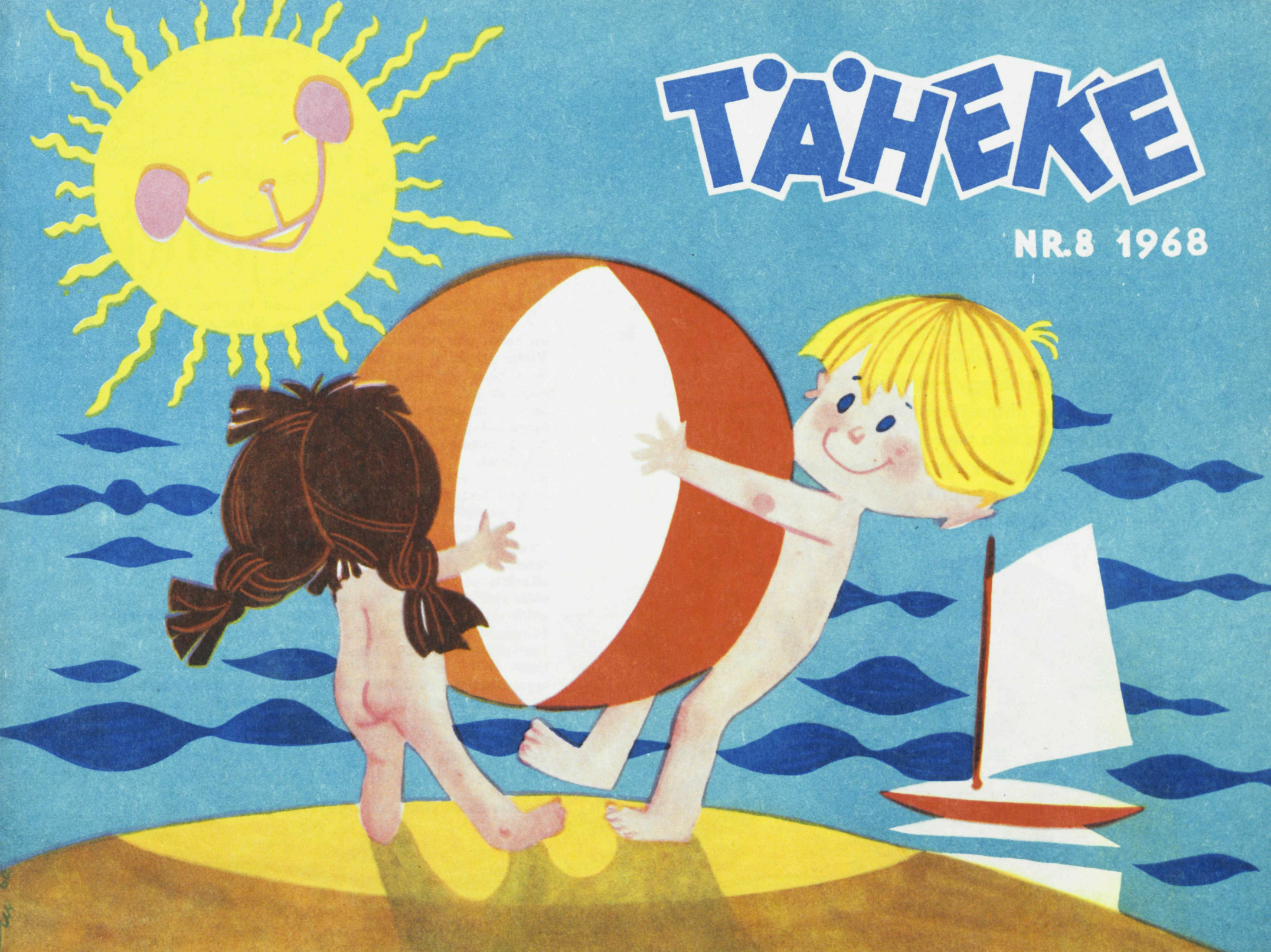

TĀHEKE

NR.8 1968

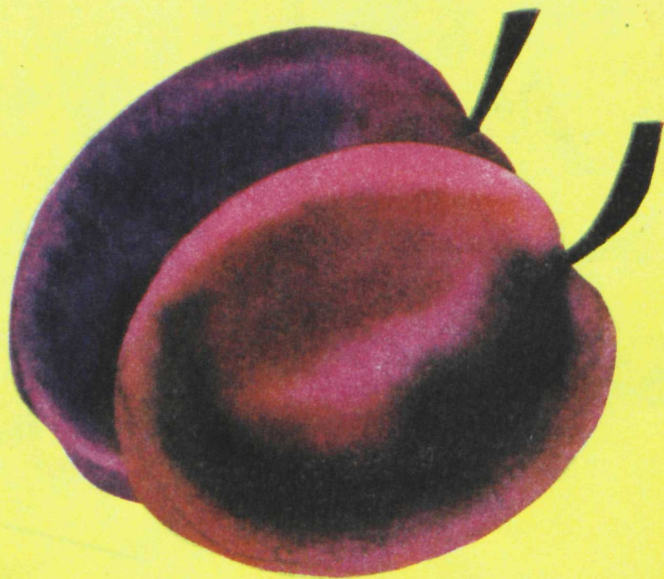
PLDDM

VENDA SÖELSEPP

Tead sa, kes kompoti sees
on see kõige kangem mees?
Keda püüad taldrikust
kõige viimasena just?

Kes see on, see hea mees,
kellel kivist süda sees,
kes pole mingi peamees,
vaid on lihtne reamees,
aga ikka hea mees?

– Õigus! See on reamees ploom.
Teda söödk taldrikust
kõige viimasena just!

HARRI JÖGISALU

Suvel sõitsid Sass ja Jass ema poolt vanaisale külla. Vanaisa elab saarel. Sinna sõidetakse laevaga, ja lennukiga saab ka. Vanaisa on kalur, onu on kalur, onunaine töötab kalakombinaadis, onupoeg Viktor tahab ka kaluriks saada ja Viktori õde Riina, alles nelja-aastane, kipub emaga kombinaati kaasa.

Naljakas küll — kõik inimesed on kalaga ametis. Aga saarel oli ilus ja huvitav. Lage pehme muruga õu, õue all meri, kivid ja paadid. Saare lastega sai õues, kivisel rannal ja vees igasuguseid mängu- ja paadiga sõitmas käidud ja vanaisale abiks oldud õngekaste klaarimas.

Kõik oli uudne ja teistmoodi kui suurel maal. Eriti see, et suured valged linnud lendasid päevad läbi vee ja maa kohal. Mõnikord tulid parves õuelegi ja kisasid üksteise võidu.

II

«Vanaisa, miks need linnud siin lendavad kogu aeg!» tahtis Sass teada.

«Koristavad randa ja... vaatavad, et midagi vedelemas ei ole.»

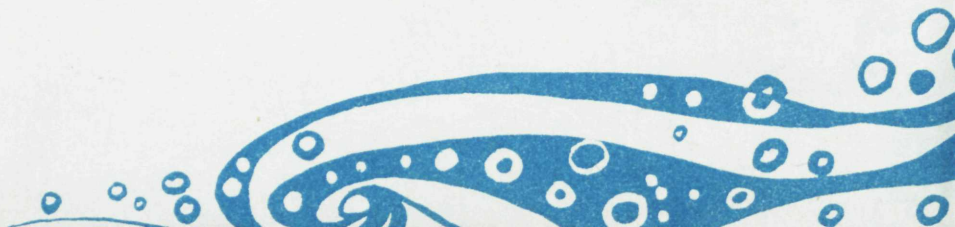
«Mis seal ikka saab vedelemas olla,» arvas Jass.

«Või veel! Tuul ajab ja laine kannab uimaseks löödud kalapoegi kaldale, väikesi vähke jääb kuivale. Nemad korjavad ära.»

Taat pistis uiga läbi võrgusilma, tõmbas neidile sõlme peale ja jätkas:

«Igal pool on korrashoidjad. Lähete metsa, siiasamasse männikusse — seal on sipelgad. Kõik putukad ja mutukad kannavad pessa. Vee ääres on kajakad — pruunipäised naerukajakad ehk karrid. Nemad on tõelised rannasanitarid. Mitte midagi ei jäta tähele panemata!» Vaat kus uudis, või sanitarid! Koolis on sanitaarpost, kes kontrollib, kas käed, kael puhtad ja klass tuulutatud. Siis rannas ka sanitaarkontroll.

Vanaisa tõusis järilt, laskis pilgul üle õue käia ning lisas:

inspektor

«Jaa-ah! Loodus armastab puhtust ja korda. Ega ole nii nagu inimeselastel — asjad ühtejärke pilla-palla.»

Selle jutu peale poisid vaatasid, mis on inimeselastel pilla-palla. Mänguautod seisisid keset õue, isekallutaja kummuli kallutatud ja kõige suurem masin, millesse võis sisse istuda, risti aida teeraja peal; kõik kaubad, lett, riitulid ja muu kraam, mis poemängu juures tarvis, riknes juba mitu päeva lageda taeva all; trepi peale oli keegi laaste löiganud ja sinna jätnudki. Ega niimoodi ilus küll olnud. Viimati ka sellepärast kajakad nii valjusti õue kohal kisasid!

III

«Vanaisa! Vaata, ühel sanitaril on rõngas jala ümber,» nägi Jass. «Ju see on mõni ülemus. Järelevaataja või inspektor,» muigas taat habemesse.

«Äft narrib. Rõnga panid hoopis koolipoisid kajakale jalga, kui ta alles poeg oli!» vaidles Viktor.

Aga rõngaga kajaka tundsid lapsed nüüd alati ära. Kord istus ta katuseharjal ja vaatas, et põrsas toitu künast maha ei aja, et Muri kausi tühjaks sööb ja kui vanaema rannas kalu puhastas, korjas järelt iga soomuseraasu üles. Alati, kui nägi, et midagi on maha jäetud, pistis kurguhäälega karritama, nii et terve parv suguvendi falle appi tuli korda looma. Sellepärast teda hakatigi inspektoriks hüüdma.

IV

«Inspektor lendas väravaposti otsa!» nägi Jass aknast. Väljast kostis kajakate kisa.

«Viimati on jälle midagi korrast ära!» jooksid poisid trepile. Seekord faplesid karrid kanade ja kukega, kes olid oma söögilaua lagasse jätnud. Laste mänguasjad olid ilusasti omal kohal ja õu puhas.

Hiljuti lamas Anni voodis ega jäänud kuidagi magama. Ta keeras end seinapoole, ja kuna ta ei teadnud, mida teha, sirutas sõrme välja ning joonistas päris ilma mõtlemata seinale aknakese. Sellise, nagu lapsed ikka kriipseldavad: nelinurk ja selle sees rist. Ta ei märganudki, mis ta sinna seinale oli joonistanud, kui äkki — krops! — selle taha ilmus kaks silma, sinised kui tinf. Ennäe!... Kähku kriipseldas Anni seinale veel ka ukse... See avanes ning uksel seisis sinisilmne poiss.

«Tere õhtust, Anni! Inimeselaps, küll sa alles teed silmad, kui näed, kuhu see uks viib!»

Anni vaatas ringi, et kedagi toas pole, libistas end vargsi teki alt välja ning seisiski seinale oleva ukse ees. Kõige enne pistis jalad läbi, siis käed ja pea.

«Noh, kuidas sulle siin meeldib?» küsis sinisilmne poiss.

Veel enne, kui Anni vastata jõudis, hakkas miski nende peade ümber surisedes keerlema ning tüdruku kõrvale maandus väike notsu. Selle roosad kõrvad lehvisid nagu tiivad ja saba külge oli talle monteeritud pisike moctor, mis notsu liikuma pani.

«Tere õhtust, Anni! Mida sa vaatad? Kas sa ei tunne mind? Olen ju sinu tuttav! Tule, võtan sind kaasa!»

Kust pidi Anni seda notsut tundma? Lendavat siga polnud ta ju eluilmaski näinud. Ja ometi tuli see talle kuidagi tuttav ette!

Vaevalt oli ta notsu selga istunud, kui nad juba lendasid üle kauni aasa, kus kappas hulk hobuseid. Parajasti käis seal võistlus, kes neist hirnub kõige ilusamini. Võitis üks noor hobune. Ta sai esimese auhinna — kilo kaeru.

Aga... temal endal, Annil, oli ju ka olnud kord niisugune mõte. Kui ta kuulis hobust hirnemas, tuli talle pähe, et võiks hirnumisvõistluse korraldada. Jaa, see oli Anni mõte! Ja õhus lendav notsu — see ju ka! See oli

TŠEHHI
KIRJANIK
OLGA
HEJNA

Pööraste välja- mõeldiste maa

ATSI ÕUN

GEORG SEPP

samuti tema mõte! Kui ta maal nägi, et põrsal olid suured kõrvad nagu roosad tiivad, mõtles ta, et see notsu võiks ju lennata! Ainult väike mootor tuleks talle saba külge panna.

On tema pööraste väljamõeldiste maa siis tõepoolest olemas?

Nii et iga kord, kui Anni uinus, kukkus üks pöörane mõte voodi taha, sein sulgus tema järel, ja valmis! Ja nüüd olid kõik need väljamõeldised ilusti siia kokku kogutud... Vaadake ometi, siin seisid aknal kõhukad lillepotid päikesepaistes ja neis kasvasid kummalised roosade pruntispõskedega olevused, roheliste lehtede asemel valged õrnad lehed ümber. Mis lilled need küll olla võisid?

«Kas need pole kenad mähkmeis lapsed?» küsis sinisilmne poiss. Nii et need polnudki lilled, vaid hoopis imikud!

Ahaa! Kui Anni vend Toni ilmale tuli, karjus ta päevad läbi, ja Annile tuli mõte: kui saaks imikuid lillepottides kasvatada! See oleks vast tore! Neid võiks aeg-ajalt piimaga kasta. Aga... tõelises maailmas ju nii ei saa. Siin... oli kõik võimalik.

Tal tarvitses vaid mõelda pikksilmast, mis üle müüride ja läbi suletud uste näeks — ja juba oligi see tal käes.

«Näe, ema! Ta tuleb mu tekki kohendamal! Pean koju ruttama!»

Nüüd lendas notsu pöörase kiirusega ning juba nad jõudsidki kohale.

Kiiresti pistis Anni jalad läbi imeukse, siis käed ja pea — ja lamaski sulgteki all! Ema tuli, kattis ta kinni ja läks jälle ära. Anni aga viipas läbi akna oma sõpradele, sinisilmsele poisile ja roosade kõrvadega notsule. Ja enne, kui uinus, pühkis kindluse mõttes aknakese ja ka ukse ära, et keegi tema pööraste väljamõeldiste maailma ei avastaks ja seal äkki korda ei looks. Sellest oleks ju väga, väga kahju, eks ole?

Ats istus õues pingil ja kõlgutas jalgu. Käes oli tal õun, mille vanaema oli talle andnud — hästi suur ja üleni punane.

«See on kindlasti väga magus,» mõtles Ats. Ta tõstis õuna suu juurde ja tahtis seda parajasti sööma hakata, kui märkas äkki Kallet.

«Kalle, tule siia! Vaata, mis minul on!»

Kalle tuli. Ta imetles Atsi õuna ja tunnistas:

«Nii ilusat õuna pole ma veel kunagi näinud!»

«Kas tahad, ma annan ta sulle!»

«Miks sa peaksid ta mulle andma! Paremsöö oma õun ise ära.»

«Ma ei tahagi teda. Võta!»

Ats pistis õuna Kallele pihku ja jooksis minema.

Ei jõudnud Kalle õuna veel söömagi hakata, kui nägi äkki Heljut. Tütarlaps tuli keksides lähemale ja jäi Kalle juures seisma.

«Kas ei ole ilus õun!» näitas Kalle oma õuna Heljule.

«On küll. Ja nii suur! Ma pole

eluski nii suurt õuna näinud.» «Kui ta sulle meeldib, võid endale võtta!»

«Aga see on ju sinu õun!»

«Mis sellest. Võta!»

Ja Kalle andis õuna Heljule.

Tütarlaps keksis rõõmsalt eemale.

«See õun on vist väga mahlane,» mõtles ta ja tahtis seda parajasti hammustada. Aga äkki kuulis, et keegi hüüab teda:

«Hel-ju-u! Kuhu sa lähed!»

See oli Raili.

Helju jooksis sõbratari juurde.

«Ei kuhugi, ma kõnnin niisama. Näe, Kalle andis!»

«Õun!» löid Raili silmad särama. «Ja üleni punane! Nii punast õuna pole ma veel näinud.»

«Tahad, ma kingin ta sulle!»

«Nii ilusa õuna!»

«Võta!»

Ta ulatas õuna Railile ja keksis minema.

«Küll see alles võib suus sulada,» mõtles Raili. Ta keerutas õuna sõrmede vahel ja tõstis selle siis suu juurde.

Sel silmapilgul kuulis ta selja

taga vaikseid samme. Ta pööras ümber ja nägi Atsi.

«Vaata, Ats, kui ilus õun mul on!»

«On ilus küll,» kiitis Ats. «Nii suur ja punane!» Ta tahtis edasi minna.

«Oota, Ats, sa võta õun parem endale!»

«Mina!»

«Jah, sina! Võta!»

«Milleks!»

«Niisama. Ma kingin ta sulle.» Tüdruk pistis õuna poisile pihku ja jooksis tuppa.

Ats jäi üksi. Ta uuris õuna tükk aega, vangutas pead, uuris veel, ja hammustas siis õunast suure suutäie.

Õun oli tõepoolest väga magus.

Istusin sirelipõõsa kõrval pingil. Anu kükitas peenra ääres. Siis läks Tiia üle õue, käes lillepott.

«Tiia, kuhu lähed!» hõikas Anu.

«Viin oma alpi kannikese prüginõusse,» vastas Tiia.

Anu jooksis Tiia juurde ja nägi, et potis on longuvajunud roots ja selle küljes mõni krõbedaks kuivanud leht.

«Miks ta ära kuivas!» küsis Anu. «Kas sa ei kastnud!»

«Kastsin küll,» kinnitas Tiia. «Iga päev kastsin.»

«Aga miks ta siis kuivas!» oli Anu nõutu. «Jaku, kas sina tead!»

Ma ei teadnud. Ütlesin:

«Lähme aiandisse, küsime järele.»

«Lähme!» oli tüdrukutel hea meel. Enne aga lippasid tuppa — Tiia emalt ja Anu vanaemalt luba küsima. Veidi aja pärast nad tulid: Tiial oli nüüd teine pluus seljas ja Anul patsid kollase lehviga seotud. Ja mõlemad olid pannud rinda punase tähekesega. Kui ma seda

nägin, läksin tuppa ja sidusin pioneeriräti kaela.

Meie maja asub linnaserval. Vähe maad eemal on ETKVL-i lilleaiand. Olen aiandis ennegi käinud, kuid Tiia ja Anu tulid siia esimest korda. Nad aina uudistasid suuri klaasseinte ja -katusega kasvuhooneid. Ühest kasvuhoonest tuli pikk mees välja ja küsis: «Lapsed, mis tuul teid siia kandis!» Vastasin: «Mina olen Jaak. Need aga on minu tähekesega oktoobrilapsed Tiia ja Anu.» Mehe näoilme muutus lõbusaks: «Ahaa, tahate vist vaadata, kuidas lilli kasvatatakse! Eks lähme siis! Mina olen aiandi agronoom.»

Anu tõmbas mind varrukast: «Kes see «agronoom» on!» Sosistasin vastu: «See on niisugune mees, kes tunneb hästi taimekasvatust.» Kasvuhoones palavus otse lämmatas. Anu hakkas käega endale tuult lehvutama. «Miks siin nii kuum on!» küsis ta. Agronoom seletas: «Klaasid lasevad päikesesoojust sisse, kuid välja enam ei lase. Aiandililled on peaaegu kõik kaugelt lõunamaalt pärit ja seepärast nad vajavad kasvamisel palju soojust.»

Esimene kasvuhoone kirendas nelkidest. Teises kasvuhoones olid valged liiliad, kolmandas — punased, valged ja kollased roosid. Siis nägime närtsinud taimi. Neil oli pikk vars ja laiad lehed. «Surnud,» kurvastas Anu. Agronoom raputas pead: «Need on ju kallad — talvelilled. Suvel magavad, sügisel ärkavad ja kogu talve õitsevad. Lilled kasvavad aastaegade järgi. Kui lähete lillekaupluse kevadel, võite osta tulpe, nartsisse, hortensiaid. Suvel saate suvilevkoidsid, begooniaid, roose, sügisel — krüsantheeme, astreid, talvel — alpi kannikesi. Tiia küsis: «Kus on siis alpi kannikesed!»

Agronoom viis meid klaasraamidega kaetud lavade juurde. Tõstis ühe raami üles ja ütles: «Siin nad pottides on. Ainult lehed, pole õienuppugi. Alpi kannikesed hakkavad õitsema sügisel ja siis kohe talv läbi, naistepäevani välja.»

Tiia müksas mind: «Jaku, räägi sina...» Ma siis rääkisin: «Ei tea, miks alpi kannikesed toas nii ruttu närtsivad! Kui armee aastapäeval Tiia oktoobrilapseks võtsime, sai ta korvikese alpi kannikesi kingituseks. Mõne päeva pärast läksid lehed kollaseks ja õied vajusid longu. Tiia kastis lilli iga päev. Pani lilled ahjule lähemale, et neil hästi soe oleks. Kuid midagi ei aidanud!»

«Hm!» tegi agronoom.

«Tahate teada alpi kannikese kolme soovi? Kes tema soovid täidab, sellele ta õitseb mitu kuud järjest.»

«Kolm soo-vi!» imestasime.

«Nojah. Esimene soov: olgu palju valgust. Siis ei lähe lehed kollaseks. Teine soov: kasta ainult paar korda nädalas. Alles siis, kui potis on muld kuivaks muutunud. Kolmas soov: ruum olgu jahe — nii umbes viieteistkümneme kraadi ümber. Siis õied ei vaju longu.»

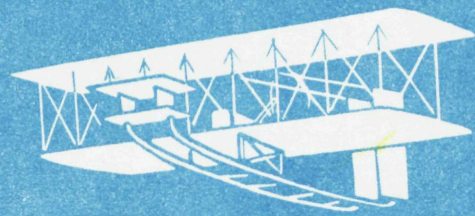
Koduteel arutasime õhinal alpi kannikese kolme soovi. «Esimest ja teist on lihtne täita,» arvas Tiia. «Aga kolmas!» küsis Anu. Ja mina vastasin: «See on alles pähkel!»

EINO TALI

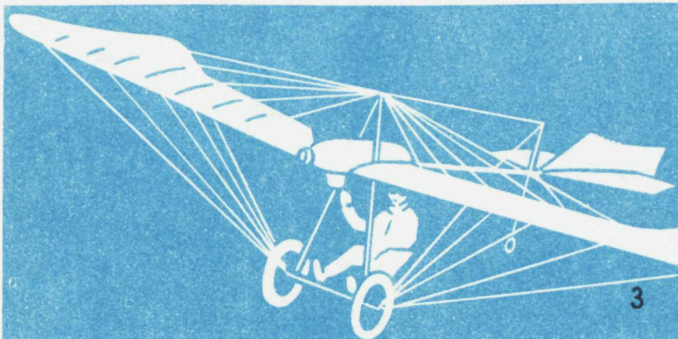

1

2

3

4

Lennukid

Tallinna Lennujaama betoonväljakul seisab palju lennukid. Neist kõige uhkemad on reaktiivlennukid TU-124. Nad lendavad teistest lennukitest kiiremini, kõrgemale ja kaugemale. Tallinnast Moskvasse viib TU-124 meid 1 tunni 40 minutiga. Rongiga sõites tuleks teel olla üle 15 tunni. Musta mere äärde jõuab TU-124 nelja ja poole tunniga. See lennuk lendab kaugel pealpool pilvi — ligemale 10 kilomeetri kõrgusel. Tore on sealt valget pilvemerd vaadata. Kui

ilm on selge, näeb korraka peaaegu poolt Eestimaad.

Lühematel liinidel lendavad lennukid IL-14. Tallinnast Saaremaale ja Hiiumaale jõuab see lennuk ühe tunniga. Kõige väiksema reisilennuki nimi on AN-2. See kahe tiivaga lennuk lendab Kihnu saarele, Viljandisse, Tartusse. AN-2 on maalastele hästi tuntud, sest ta on põllumeestele abiks väetise külvamisel.

1

Mootorita lennuk 1896. aastast. Ühel katsel kukkus alla ja lendur sai surma.

2

Maailma esimene mootorlennuk. Sellega lendasid 1903. aastal ameeriklased O. ja W. Wright (l.: rait). Lennuk püsis õhus 12 sekundit ja suutis vaevu lennata üle jalgpalliväljaku.

3

Niisugune oli lennuk 1909. aastal.

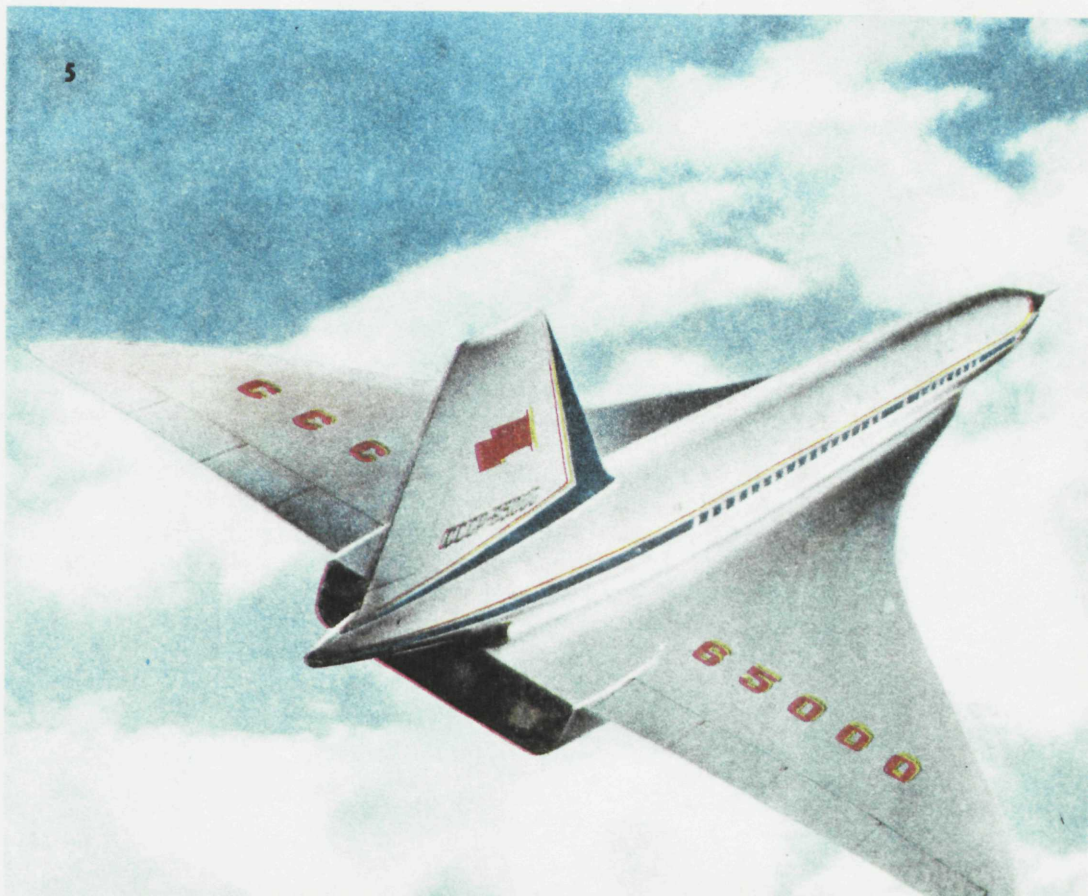
4

1929. aastal ehitati juba suuri vesilennukeid. Lennukil DO-X oli 12 mootorit. Ta oli tol ajal maailma suurim lennuk, millega lennati üle ookeanide ja ka üle põhjanaba.

5

See aga on Nõukogudemaa kõige uuem reisilennuk TU-144, mis varsti hakkab sõitma meie lennuliinidel. TU-144 võtab peale kaks autobussitäit reisijaid ning võib 20 km kõrgusel kihutada kaks ja pool tuhat kilomeetrit tunnis.

A. KÖNNAPUU

5

Torm

Möödunud aasta suvel oli suur torm. Olin tormi ajal linnas. Järgmisel päeval tulin koju. Kodu juures metsas oli palju puid murdunud. Hakkasime metsa koristama. Isa laasis ja saagis. Ema aitas isa kõikides töödes. Mina laasisin ka. Oksad põletasime lõkkes. See töö meeldis meile Jaaniga kõige rohkem. Kevadepõlde traktor kannud välja ja meie täitsime augud mul-laga. Mets meie kodu ümbruses on jälle ilus.

PRIIT LAST,
Ruila 8-kl. Kooli oktoobrilaps

«Seenel» — Hummuli 8-kl. Kooli õpilase TIJU JÄRVE linoollõige.

TEEME
LAHTI
POSTI-
PAUNA!

Spordiringis

Meie koolis töötab spordiring. Ringi tööst võtavad osa ka paljud oktoobrilapsed, sest spordiringis on huvitav. Talvel võimleme saalis, suvel väljas.

Saalis tegime mitmesuguseid harjutusi. Püüdsime topispalle. Venitasime endid mängult kummipaelteks. See harjutus meeldis väga esimesele klassile.

Väljas tegime teatejooksu. See oli nii põnev!

Meile lubasid külla tulla Harku Algkooli õpilased. Siis on meil ühised spordivõistlused. Spordiringi õpetaja on hea õpetaja. Mõnikord ta riidleb meiega, sest ajame palju juttu. Õpetaja ütleb meile, et need, kes hästi sporti teevad, õpivad ka paremini. Meie tahame küll hästi õppida, aga tahtejõust tuleb puudus. Sport õpetabki meid ennast pingutama.

URMAS OJAVEE,
Vääna 8-kl. Kooli oktoobrilaps

JAAN RANNAP

(Algus «Tähekeses» nr. 5.)

Ma juba tean, mida sa nüüd küsid. Aga kuhu Topi jäi? Kannatust! Ainult veidi kannatust. Kohe jõuame ka seda rääkida.

Kui sinine motoroller loomaia värvast välja põrises, sõitis ta varsti ühest mäest üles ja peatus aia juures, kus oli palju kiikesid, palju liivakaste, palju ronimisredeleid ja palju turnikange. Nahkkuuega noormees vedas piima ka lasteaeda. Ja nüüd oli tal vaja oma kauba saatekirju korrastada.

Selleks ajaks oli Topi piimapudeliga kloppimise järele jätnud. Ta muukis nüüd ukse kallal. Seespool uksele linki ei olnud, kuid lukk oli küll. Ja Topi arvas, et kui seda küüntega kraapida ning sõrmedega kangutada, võib uks ehk ise lahti minna.

Uks läkski lahti. Topi hüppas välja ja vaatas uudishimulikult ringi.

Üle õue jalutas kass. Väikese kuuri ees nokkisid tuvid leivaraasukesi. Kusagilt kostis laste jutuvada. See kõik näis väga tuttav. Topile ei tulnud pähegi, et ta pole enam loomaia. Ta vudis maja nurga taha ja otsustas ka siit tädi Lillit otsida.

Paraku ei saanud ta seda kaua teha. Lasteaia värava juurest kostis kolinat. Kill-köll kõlkusid kividel hobuse kabjad. Sealt veeres lähemale lai plaanvanker, must hobu ees. Nagu kera kihutas Topi varjule. Kõigest kõige rohkem kartis ta vankri ees olevat hobust. Muidugi oli see väga rumal, kuid Topile ei saanud seda keegi selgeks teha. Selles mõttes oli ta nagu mõni väike poiss või tüdruk, kellele samuti ei saa selgeks teha, et pimedas toas ei ole midagi kohutavat. Topi oli kord vankriga hobust kartma hakanud, ning kartis nüüd visalt edasi. Tagasi motorollerit kaubakasti! Ruttu tagasi ja uks kinni!

Kiiruga ei pannud Topi tähelegi, et motoroller, kuhu ta puges, seisis keskõue asemel lasteaia ukse kõrval ja oli hoopis rohelist värvi. Ta oli üsna rahul, kui sõiduk varsti veerema hakkas.

Roheline motoroller veeres mäest alla. Siis mäest üles väikesele kõrvalteele.

Kõrvalteel oli keegi hiljuti kraavi kaevanud. Raks! põrus veokasti uks lahti.

Topi ei kõhelnud hetkegi. Hirmus hobune oli kindlasti juba kaugel. Edasi sõitis roheline motoroller ilma reisijata.

Kõrvaltee viis suurde parki. Sinnapoole liikus ka Topi. Puud olid juba üsna lähedal, kui üks veider urg talle ette sattus.

Loomaia oli Topi urgusid küllalt näinud, kuid see urg ei olnud nii-

sugune. See urg läks otse alla. Topi märkas, et urusuu jaoks oli koguni üks olemas.

Praegu oli uks kõrvale tõstetud. Ümmargusest avast paistsid raudredeli otsad. Kas tädi Lilli võis ehk siin olla? Topi arvates ei olnud see sugugi võimatu. Ta võttis redelipulkadest kinni ja otsustas järele vaadata.

Kui Topi tume pea kadus alla, kerkis seal lähedal teisest niisugusest urust üks hele pea üles. Hele pea kuulus pikale tööülikonnas mehele. «Päris kangeks võttis,» sirutas maapinnale jõudnud mees selga. «Aga nüüd on kõik korras. Võib kaaned paika panna.»

Äkki kuulis Topi ülal kolinat. Ta sööstis redeli juurde, kuid oli juba hilja. Taevas ta pea kohal kaeti kinni.

(Järgneb.)

Illustreerinud H. SAMPU

Meie kodumaa kõige idapoolsem põhjarajoon on Tšukotka. Siin laiuvad taigametsad ja tühjad tundrad, millest lähevad läbi kõrged mäeahelikud. See on kullakaevurite ja jahimeeste maa. Siinsed põliselanikud tšuktšid olid varem rändavad põhjapõdrakasvatajad. Nüüd on nad endale ehitanud suuri asulaid.

Seal, kus mäenõlvad laskuvad kitsasse ja piklikku merelahte, asub Providenia sadam. See on väravaks Põhja-Jäämerre suunduvatele laevadele. Sadamas võtavad laevad peale söe- ja toiduvarud. Põhja-Jäämerest tagasi tulles on jälle Providenia laevadele esimeseks puhkamiskohaks. Sadu aastaid olid tšuktšide ainsateks liiklusvahenditeks pödra- ja koerarakendid. Kui tšuktšid nägid esimest korda lennukit, ütlesid nad: «See on raudpart!» Tänapäeval peavad tšuktšide asulate vahel ühendust helikopterid. Veel on nende ülesandeks taiga- ja tundraküladest lapsi suuremasse asulasse kooli sõidutada.

Tšuktši poiss Vjatšeslav Panato lendas helikopteril väga palju kilomeetreid, et veeta suvine õppetööaheaeg kodus — tundras asuvas põdrakasvatajate brigaadis. Vjatšeslavile tulid vastu ema ja õed.

Kui lumi katab maad, rakendavad tšuktšid neli pötra saani ette — ja sõit läheb lahti.

KÕIGE KAUGEMAL IDAS

ÜRGMETS

Lõuna-Eestis on suuri soid, rabasid ja laasi. Kastre-Peravalla kandis aga asub tõeline ürgmets. Juba 45 aastat ei ole siit ühtki puud ega ainsatki oksa murtud. Puuhiiglasid lastakse kasvada nii, nagu nad tahavad. Vanimad neist on 200-aastased. Kõige pikemad kuused sirutavad oma latvu poole saja meetri kõrgusele, nende hulgast jämedaima läbimõõt on ligemale meeter. Peale kuuskede kasvavad siin männid, haavad, šanglepad ja kased. Puud, mis maruhoogudest samblavaibale kukuvad, jäävadki sinna kõdunema. Nii on põlis-
metsa alune täis pehkinud tüvesid ja sammaldunud oksarägu. Puude all rohetavad tihtnikute viisi sõnajalad ja kollakasvalgete õienuppudega angervaksad.

Inimesel on peaaegu võimatu ürgmetsas käia. Ent loomadel on põli, sest jahipidamine on keelatud. Nagu mets, nii ka kõik selles asuvad loomad on looduskaitse all. Ainult teadlased tulevad vahetevahel vaatama, kuidas ürgmets elab! Võib silmata põtru ja metskitsi, karjade kaupa jäneseid, nugi-seid, okstel hüplevaid oravaid. Kunagi oli ka kriimsilmi — hunte. Nad käisid ümbruskonna külades lambavargil. Kui hundid hakkasid liialt kurja tegema, aeti nad metsast välja ja hävitati.

Kogu ürgmets kajab linnulaulust. Tähelepanelik vaatleja näeb peagi kuuserägastikus lehelindu, vinti ja kärbsenäppi. Oksarägu on pesad käblikul ja punarinnal.

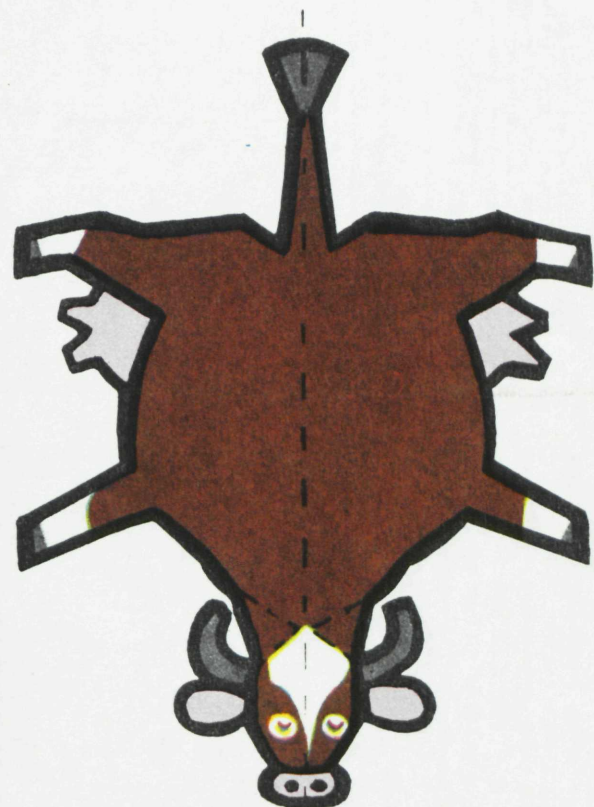
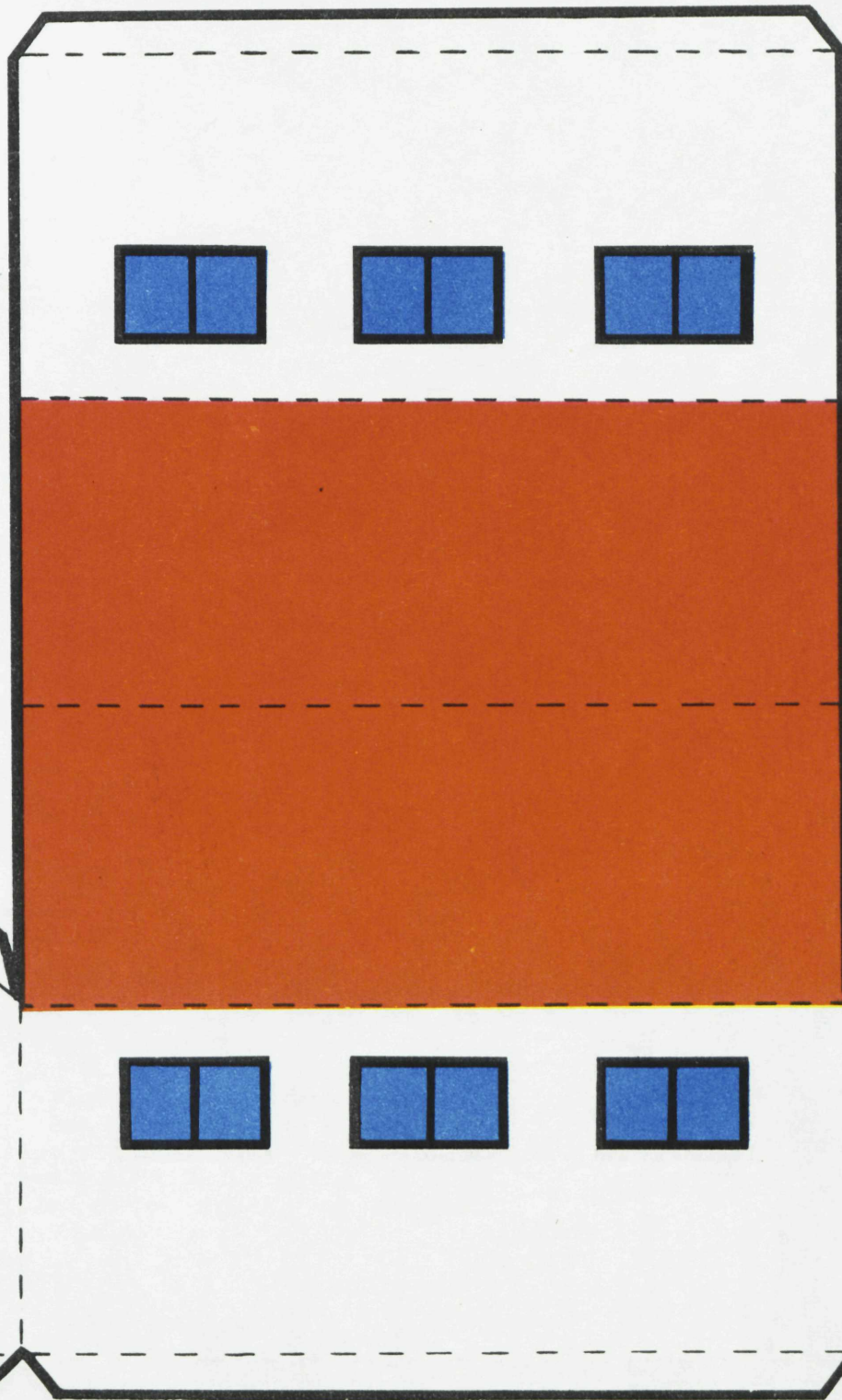
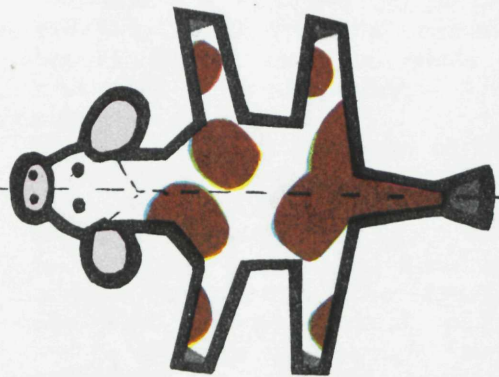
LEMBIT SUURESSAAR

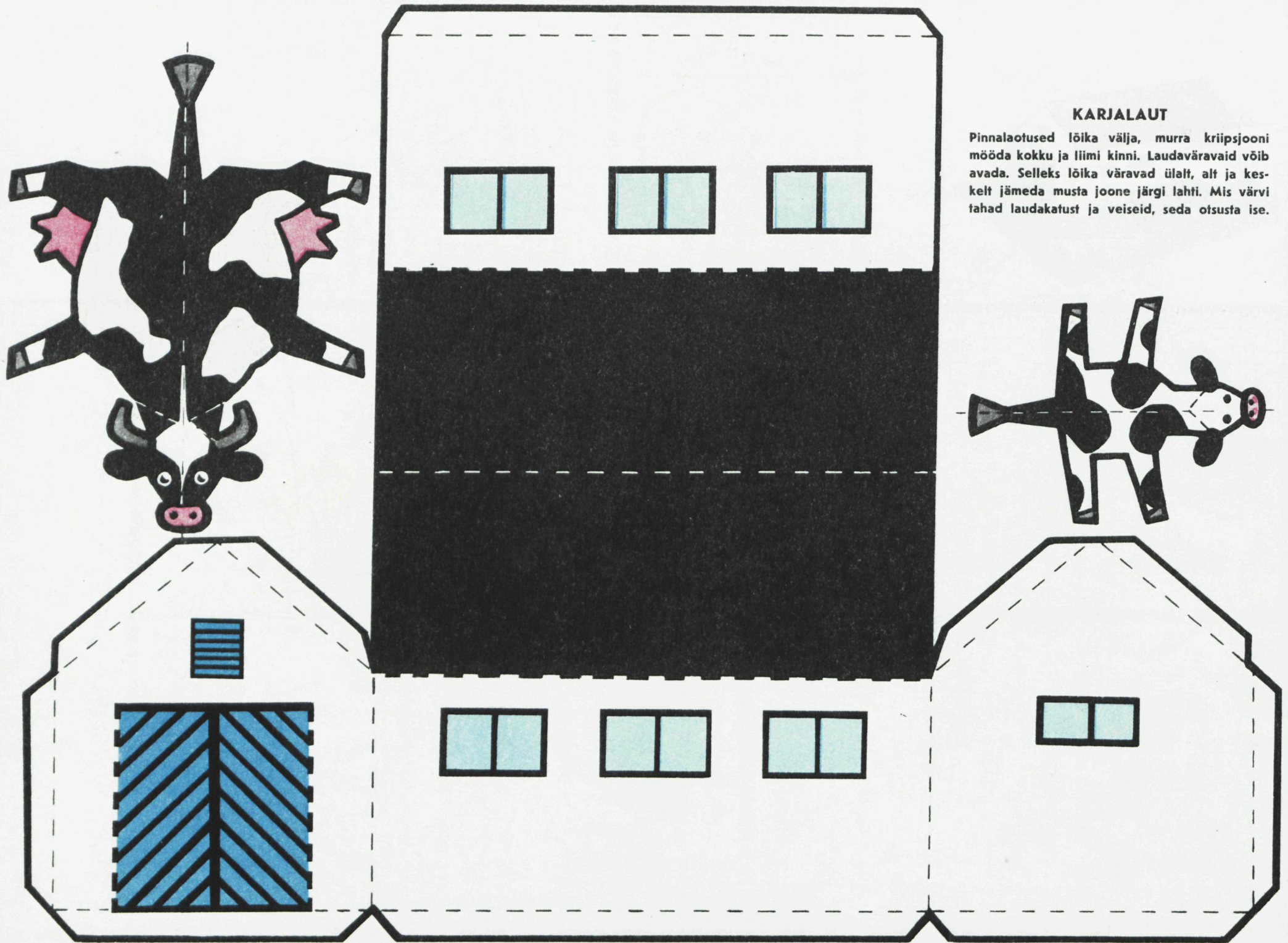

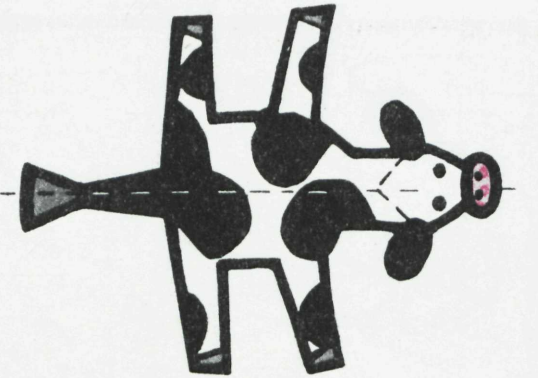

KARJALAUT

Pinnalaotused lõika välja, murra kriipsjooni mööda kokku ja liimi kinni. Laudavärvavaid võib avada. Selleks lõika värvavad ülalt, alt ja keskelt jämeda musta joone järgi lahti. Mis värvi tahad laudakatust ja veiseid, seda otsusta ise.

Hiiglane seedripuu ja tilluke võõtorav

HERTA LAIPAİK

Ääretus taigas, kõrge sopka¹ kõrval kasvas hiigelseedripuu. Suvehommikul leidis päikesekiir esimesena ta latva tee, õhtuti aga puhkas puu okste varjus päeva jooksul end hingetuks puhunud tuul. Mitu korda katsus hiiglase kallal oma jõudu õel rajuu, purgaa, aga temagi pidi alati alla vanduma. Lõpuks jättis ta seedripuu rahule ja istus tihti selle tüve kõrvale juttu puhuma.

Ühel kevadel kolis seedripuu okstele elama tilluke ja väle võõtorav.

«Otsi endale teine eluase,» kohises hiigelpuu pahaselt, «minu jaoks oled sa liiga väike ja lärmakas. Rikud mu rahu. Sa näed, ma olen kõige vägevam puu taigas. Mul on sõpradeks päike, tuul ja põhjaraju purgaa ise. Tahan vaikust, et oma suurusest mõelda.» Tilluke võõtorav läskis elama naaberpuule. Samal kevadel ja suvel kuulis ta, et seedripuu sagedasti ohkab ja omaette murelikult kohiseb.

«Mis su südant koormab, taiga kõige suurem puu?» päris osavõtliku südamega võõtorav.

Puu vaikis tükk aega, siis vastas: «Mu juurte alla asus elama hulk aplaid leet-hiiri. Nad õõnestavad mulda ja närvivad läbi juured. Tunnen, kuidas kehast elumahl välja nõrgub. Varsti ei saa ma enam toitu ega vett.»

«Võin sind aidata, seedripuu,» lubas võõtorav, hüppas kiiresti maapinnale

¹ Väike kustunud tulemägi.

ja kadus hiireurgu.

Võõtorav käis mitu päeva maa all ja varsti tundis seeder, et ta juuri ei jära enam teravad hiirehambad.

Kui ta uuesti väledat lärmakat võõtoravat nägi, kõneles seeder sõbralikult:

«Tule mu okstele elama. Kasvatan sulle palju seedripähkleid. Mul on sõpradeks päike, tuul ja purgaa, ole nüüd sina, tilluke võõtorav, mu neljandaks sõbraks.»

Illustreerinud V. HURT

ELKNO Keskmittee ja ENSV Pioneeriorganisatsioon: Nõukogu lasteajakiri «Täheke» nr. 8 — 1968, IX aastakäik, ilmub üks kord kuus. Toimetuse aadress: Tallinn 1, Estonia pst. 4, tel. 449-70, 475-20. EKP Keskmittee Kirjastus.

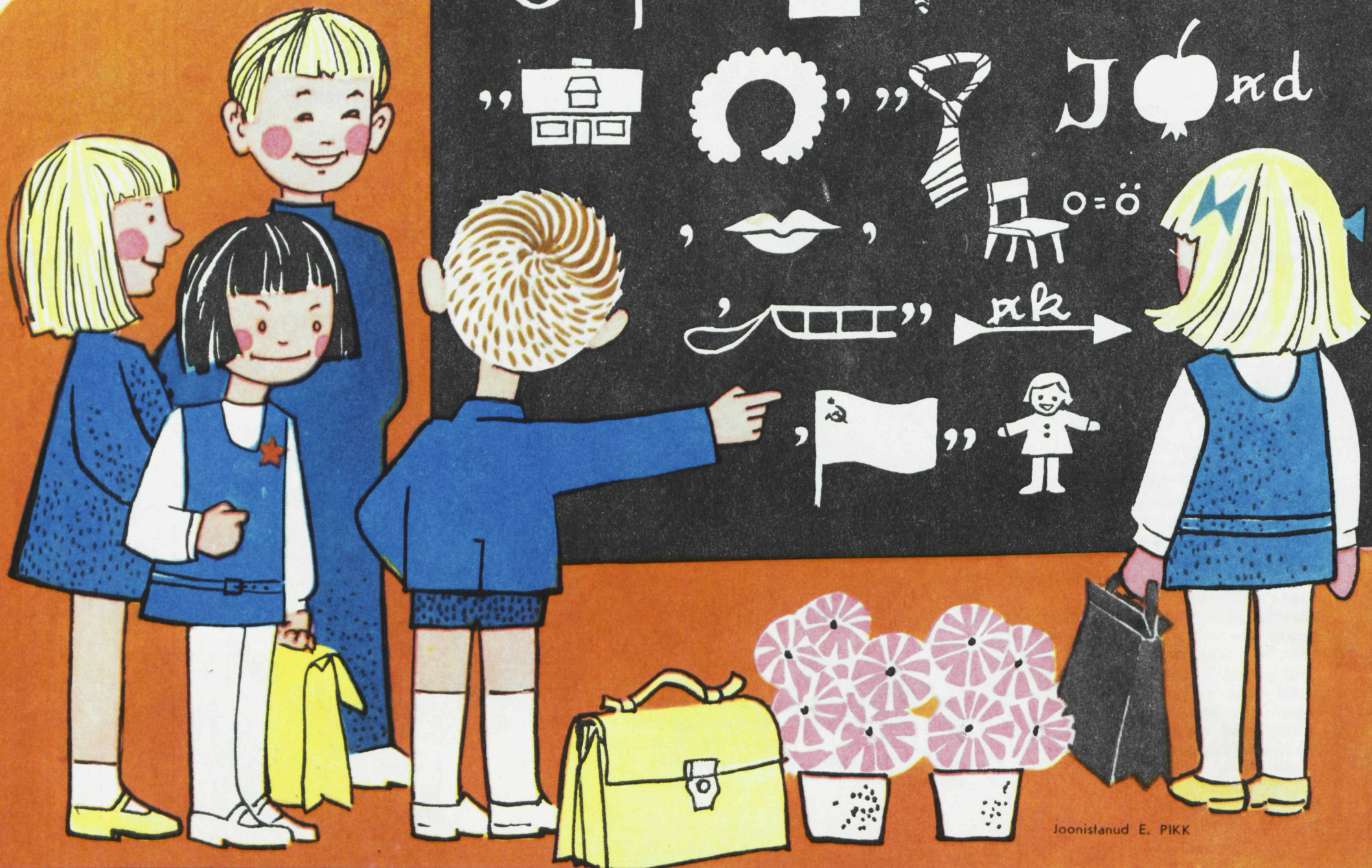
Kolleegium: V. Kotkas, H. Mänd, A. Piirma, H. Pukk (peatoimetaja), H. Raigna, M. Velleste. Kunstiline toimetaja E. Pikk, vanem tehniline toimetaja V. Hurt, vanemkorrektor E. Orgmeis.

Leduda entud 20. VI 1968. Trükkide entud 23. VII 1968. Trükiaru 55 000. Peber 90 X 60/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2.83. MB-01695. Tellimise nr. 893. Trükikoda «Oktoober», Tallinn, Kreuzweldi 1. 24.

Esikaanel E. VALTERI
joonistus «Päike, pall ja meri».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. 893. учётно-издательских листа. Типография «Oktoober», ЭССР. Таллин, Креуцвальд, 24. Адрес редакции: ЭССР, Таллин 1, бульвар Эстония, 4. Цена 15 коп. Зак. 893. Тираж 55 000.

Joonistanud E. PIKK

ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA!